

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Interrogatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

2 INTERPRETARI legem pertinet ad illum, ad quem pertinet cōdere generaliter: tamen quantum ad vnam causam, potest etiam iudex, vt notat Inn. in c. speciali. de appell. Interpretatio privilegij an potuerit dari, ad solū principem spectat: vt infra, §. 4. c. 1. de trans. praela.

3 INTERPRETATIO legis diuine & canonice pertinet ad Papam. capit. per venerabilem. qui fil. sint legit. & ciuilibus, in quantum concernit clericos, etiam ad ipsum pertinet: vt in capit. 1. de iur. cal. secundum verō quod pertinet ad laicos, ad Imperatorem spectat. l. fin. c. de leg. quia eius est interpretari, cuius est condere. de regul. iur. lib. 6. generaliter: vt dictum est supra, §. secundo.

4 INTERPRETATIO privilegij an potuerit princeps dare, ad nullam inferiorem à principe pertinet: secundū Panormitan. in cap. cum venissent. de iudi. Si verō sit dubium de validitate, vel surreptione, potest iudex inferior, secundum communiter docto. Si autem dubium sit super vel circa verba solū, & casus est clarus, & decidibilis, de facili etiam potest inferior cognoscere, ad præiudicium partium: vt not. Innocentius in dicto capitulo, cum speciali. Facit capit. inter alia de sententia excommunicationis. Si casus est dubius, ad principem spectat, si de facili eum potest adire. art. in dict. capit. inter alia. Quod si non potest decidiri, per naturalem rationem potest interpretari, & pro hoc est casus in lib. ex factis, §. 2. ff. de vulgari, & pupillari substit. & quod not. Innoc. in dicto capitulo, cum speciali. Aut dubitatur circa intensionem principis, & non potest decidi sine magno dubio, & sic solus princeps interpretatur: eodem modo si verba sunt obscura, vel ambigua: secundum Hostiens. illius est interpretare, cuius est condere. Et dicit Speculat. in titulo de legat. §. nunc ostendendum. Episcopum posse interpretari iurium allegationes, capitulo, significantē, de pignori. procedit in arduo negotio. Et

legatus potest interpretari mandatum Papæ: vt tenet gloss. in dicto capitulo. 1. de postulatione. & Panormita. post Innocent. Idem dicit, nisi in aliquo arduo, scilicet in causa vertente ante eū, & probat per capitul. super literis. de rescription. vbi iudex interpretatur rescriptum ad suam potestatem certificandam.

5 INTERPRETATIO in contractibus sit plena, in testamentis plenior, in beneficijs plenissima. c. cum dilecti. de donat. Interpretatio locutionis debet fieri secundū personas, quæ loquuntur, vel quibus quis loquitur. 26. d. cā. de inde gloss.

INTESTATVS.

INTESTATVS quis dicitur decedere, vel quia nullū fecit testamentū, vel quia non iure fecit, vel quia factum, posthumi natiuitate est ruptū, vel quia capitis diminutione postea facta testatoris, est factū irritū, vel quia nulli sunt hæredes ex eo testamento. autem. de hære. ab intesta. in principi. Addi & alij duo modi possunt, scilicet per querelam expugnatio testamenti, & per bonorum possessionem contra tabulas. Azo. in summ. c. de suis & legi. hære.

INTRVSVS.

INTRVSVS est, qui non canonicè, sed violenter occupat honores, vel beneficia ecclesiastica: vnde est fur, & lauro, sicut dicitur in Evangelio: Qui nō intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliundē, ille fur est, & latro. & est in mortali restitutioni omnium, quæ inde recipit, obnoxius. cap. grauis de restitutio. spolia. vide Abb. in c. ad aures. de excessio. prelato. in 1. not. Largè dicitur intrusus omnis, titulum habens vitiosum: strictè verō, omni titulo carens.

INTERROGATIO.

INTERROGATIONES de necessarijs tenentur facere cōfessor, quādo sine illis nō potest discernere necessariō discedēda, aut quādo purat, vel rationabiliter dubitat aliquid omitti necessariō confitendum, si non interrogat: vt si confitens dicat se car-

naliter peccasse, & non dicat speciem, debet interrogare in qua specie: quia est de necessitate confitenda: alioquin ut iudex abutitur officio, & sic mortaliter peccat. Ad hoc est capitulum. omnis. de pœnitent. & remis. de pœn. di. 6. cap. 1. Quando autem confessor credit non esse necessarium interrogare, non peccat non interrogando confitentem.

2 INTERROGANDVS est ergo primò, an sit ei subditus, id est, de sua parochia, vel habeat licentiam, aliter nõ posset absolui, vt supra, Confessio. §. 12. Secundo, an habet impedimentum, propter quod non possit absolui: vt si est excommunicatus, vel concubiniarius, vsurarius, vel huiusmodi: si velit perseuerare, nec conuertatur frustra tempus. & confitens postea dicat: Voluistis me audire, & non vultis absolvere. Idem de clericis an habeant beneficia plura, curata, incomparabilia, & cum qua conscientia teneant, & quo titulo, & quando sunt comati, prius vadant ad tonsorem.

3 TERTIO, si præcogitauit super peccatis, sin autem vadat, & præcogitet, maximè qui stetit per annum: quia necessaria est contritio, quæ sine præcogitatione non videtur posse esse.

Quarto, si paratus est relinquere omnia peccata prius facta, & dolere de omnibus, aliter non est audiendus: quia est amissio temporis. Est tamen hortandus bonis verbis ad contritionem: quia sæpè conuertuntur sub manu confessoris. Postmodum faciat confessor, quòd pœnitens dicat peccata sua eo modo quo scit: quia si dicere nolle aliquò modo, nisi interrogatus, esset in malo statu, & vbi ille deficit, suppleat confessor interrogando secundum quod videbitur opportunum. Non enim debet omnes de omnibus interrogare: sed secundum quod credit expedire, considerata persona, statu, ætate, & cætera. Et cum magna discretionem interroget pœnitentem, primò in vniuersali, postmodum in specie, & si in genere non peccauit,

non est interrogandus in specie: Et potest confessor seruare hunc ordinem, incipiendo à primo præcepto, vsque in finem: quia omnia peccata sunt contra præcepta legis diuinæ naturæ, vel humanæ. Practica talis seruetur, & confessor sic primò interroget.

4 INTERROGET circa primò præceptum, si non credit, si est hæreticus, si dubius in fide cum deliberato consensu, mortalia sunt. Si negauit fidem verbo, vel signo, etiam quòd non mente mortale est. Si adorauit aliud quàm Deum latra, si blasphemauit Deum, sanctos, vel eis maledixit, aut iniuriose membra impudica eorum nominauit, si iudaizauit, aut in cultu ecclesiastico bonum asseruit, si adiunxit cultui diuino aliquas cantilenas in voce vel organo turpes, vel amatorias, quòd mortale est ex suo genere: secundum Caeteranum: quia in iniuriam cultui diuino irrogauit, si inuocauit dæmones explicitè, vel implicitè, vel habuit pactum, vel familiaritatem, cum eo tamen loqui, cum in demoniacis ob vanitatem, vel curiositatem, nõ video propter hoc mortale: si fecit incantationes, diuinationes per superstitiosa, in quibus inuocatio dæmonis implicitè inuenitur: quia mortalia sunt & cætera. His adiunge diuinationes per astra, somnia, auguria, sortes, quando superstitiosæ sunt, & de tenentibus orationes super se superstitiosas, quòd potest adueni ex characteribus diuersis, ex obseruatione numerorũ, temporum, & huiusmodi. Si vouit facere malum, non facere bonum: quia non tenent hæc vota, sed fuit peccatum, & c. Si tentauit Deum.

5 CIRCA secundum, si iurauit scienter, & assertiuè falsum: vel dubitans, tamen assertiuè iurauit, si iurauit promittendo, & non intendens seruare, vel comminando, vel facere quòd mortale est, vel aliud malum, vel sine causa rationabili iurauit, & si fuit causa talium in alijs directa, vel indirecta, inducendo eos

prece,

prece, vel precio ad talia.

CIRCA tertium, si dies festos violauit opera seruilia faciendo, vel alia prohibita ab ecclesia, vel hoc fieri mandauit. Si missam sine rationabili causa diebus festis omisit, & diem festum consumpsit in vanis ludis. Si non ieiunauit diebus præceptis, absque causa rationabili, aut cibis veritis vsus est. Si non est confessus debito tempore, vel non bene. Si non communicauit in paschate, vel pluries, secundum quod tenebatur, quando casus urgebat. Si non petegit penitentiam. Si contraxit matrimonium cum personis coniunctis consanguinitate, vel affinitate, vsque ad quartum gradum in clusiuè, vel claudesinè. Si neglexit sacramentum confirmationis pro se, ac suis, quorum curam gerit, & scire necessaria ad salutem, & ire ad prædicationes propter hoc. Si recepit aliquod sacramentum in mortali, vel aliquos actus ordinis: vt cantare Epistolam, Euangelium, vel sacramentum ministravit in mortali, aut ad hoc aliquem induxit. Si excommunicatus ingressus se diuinis, vel excommunicatus participauit in diuinis extra casus concessos. Si excommunicatus minori suscepit aliquod sacramentum. Si suspensus, aut irregularis, aut interdictus ingressus se sibi prohibitis. Si non dixit officium, ad quod tenebatur, & quando tenebatur, & potuit dicere. Si illud dicens ex proposito vagauit mente, pro parte notabili, vel occupauit se, ita vt non posset ad officium attendere. Si non expressit verba, sed tantum principium & finem versus fecit sonare: quia non satisfacit. Si mutauit officium pro libito sine necessitate. Si violauit ecclesiam, vel cœmeterium semine, vel sanguine humano. Si violauit immunitatem loci ecclesiastici furando, rapiendo, extrahendo hominem vi, vel ibi prohibita exercuit, vt iudicium seculare, vel parlamentum, vel non seruauit interdictum. Si abusus est sacramentis, aut sacramentalibus, aut eucharistia, oleo sancto, & huiusmodi. Si non seruauit

formas sacramentorum. Si fecit iniuriam reliquijs, vel imaginibus sanctorum. Si vsurpauit res ecclesiasticas. Si percussit, vel violentauit personam ecclesiasticam. Si peccatum carnis post ordinem sacrum commisit, vel professionem, vel votum castitatis. Si à personis ecclesiasticis gabelas & prohibita exegit, contra libertatem ecclesiæ, in multis de his, ultra peccatum, excommunicatione ligantur de linquentes.

CIRCA quartum, si parentes non honorauit, non eis subuenit in necessitatibus. Si sanguine iunctis debitum honorem, vel subsidium non impendit, aut patriæ, vel beneuolis simile non fecit. Si filios, nepotes, & sibi commissos non educauit, instruxit, curauit, nec cortexit verbo, verbere, vt expediebat, præcipue in mortalibus. Si vxorem, aut virum male tractauit, famulos male gubernauit, & si ipsi domino debitum secundum posse non fecerunt. Si crudus ad pauperes, negligens ad opera misericordie, non fecit eleemosynam de superfluo, non subuenit existenti in extrema necessitate cum posset. Si impediuit pauperum eleemosynas verbo, vel aliter. Si ex contemptu non obediuit, vel non obediuit in his, quæ sunt importantie notabilis, vel non obtemperauit Principibus, quo ad obseruationem legum, statutorum, & huiusmodi: neque eis debitum honorem exhibuit. Si fuit ingratus contemnendo, dissimulando, non recognoscendo beneficium, vel benefactorem. Si non habuit animum retribuendi. Si oblitus est beneficiorum, vel vituperauit, vel malum pro bono reddidit, quæ ad ingratitudinis vitium pertinent.

CIRCA quintum, si homicidium fecit, vel procurauit. Si infantem renuit in lecto cum periculo suffocationis, vel contra prohibitionem Episcopi. Si procurauit abortum fortu formato anima rationali, vel ante, quæ etiam mortale est. Si fecit aliquod pro sterilitate, aut dedit alteri aliquid ad

INTERROGATIO.

hoc procurandum . Si hoc fecit fieri , vel consuluit , vel adiuit . Similiter interrogata de verberibus , mutilatione , vulnere , vinculis , tormentis , exilio , si contra iustitiam facta sunt . Si voluntate delibata aliquid horum sibi vel alteri evenire desideravit , per se , vel per alium , propter iram , vel odium , vel alium malum finem . Si desideravit alteri malum in corpore vel in anima notabile , propter odium , in honore , fama , & in rebus notabilibus . Si gavisus est de malo alicuius , & quali malo . Si fecit , vel fieri fecit vindictam propria autoritate . Si noluit parere quod ad offensam . Si subtrahit communia beneficia propter hoc . Si fovit inimicitias , & de multis peccatis , quae ex hoc oriuntur . Si fecit , vel iit ad bellum iniustum sceleriter , vel dubium , sine principis mandato quod posset eum aliquando excusare .

9° C I R C A sextum , si peccavit cum persona coniugata , quod est adulterium : si cum consanguinea , vel affine , quod est incestus : si cum Deo consecrata ordine , vel voto , quod est sacrilegium : si cum virgine , quod est stuprum : si cum soluta , quod est simplex fornicatio : si contra naturam per se solus , quod est mollities : si cum alia persona , quod est Sodomia : si cum bestia , quod est bestialitas . Quod autem ad modum , est maxime culpabile , si mulier supergrediatur virum . Alij vero modi sunt tolerabiles , dum modo non impediatur generatio , vel effundatur semen extra vas . Ideo de illis modis non sunt sollicitanda mulieres per interrogationes . De osculis , & tactibus interroga solutos : coniuges vero , quando ex hoc sequeretur periculum pollutionis extra vas , & cetera : tunc enim esset mortale , si hoc intenderent , vel huic periculo se exponerent .

10° C I R C A septimum , si furatus , & quantum . Si inuenit aliquid , quod non haberetur pro derelicto . Si ex naufragio aliena accepit . Si emendo , vel vendendo commisit fraudem circa rem , pretium , mensuram , pon-

das , numerum , substantiam , vel qualitatem . Si contractus usurarios fecit , vel imposuit novam gabellam , vel exegit a personis ecclesiasticis huiusmodi . Si violenter alienum accepit , aut proprium a quieto possessore . Si iniustum contractum fecit alicuius societatis . Si usurpavit bonum commune . Si iniusta fecit cambia , vel in illis fraudavit , vel fraudate voluit quempiam .

11° C I R C A octavum , Interroga de mendacijs dictis in iudicio , quod ad iudicem , teum accusatorem , testes , advocatos , & procuratores : si extra iudicium mentitus est , detrahendo , contumeliando , rixando , contemnendo , litigando , futurando , irridendo , maledicendo . Et nota , quod non solum mentitur in iudicio qui falsum dicit , sed etiam qui tacet quod tenetur dicere , vel qui loquitur sophisticè , & non ad mentem iudicis . Haec omnia quidem mendacia important iniuriam . Si mentitus est in damnum alterius animae , vel corporis , aut rerum , siue scienter , siue officiose , aut iocose , vel simulatorie . Si mentitus est per hypocrisim . Si mendicavit quasi egens , & non erat . Si finxit reliquias , vel miracula propter questum . His annecte de maledictionibus , malis imprecationibus animae , & corporis , & maledicendo diei , temporis , & alijs creaturis , de verbis turpibus , & male mortigeratis , & huiusmodi , quae in multis casibus mortalia censentur .

12° C I R C A nonum , & decimum , in tertoga de cogitationibus circa ea , quae dicta sunt de furto , avaritia , luxuria , de cogitationibus morosis , & cum de liberato animo , circa ea , quae dicta sunt de vitio carnis , & si fecit aliqua signa , vel misit epistolas , & quicquid fecit propter hoc extra matrimonium : quia mortale est , ut in suis locis dictum est , & dicitur .

13° C I R C A superbiam , si existimavit bonum , quod habet , ex se habere , & non a Deo . Si crediderit habere a Deo sed proprijs meritis . Si iactavit se habere

here, quod non habet. Si alijs despectis singulariter desideravit appare. re. Si fuit ambitiosus, quærendo honores, prælatutas, & huiusmodi. Si fuit adulator, præsumptuosus, pertinax, impugnator veritatis, obstinatus, impænitens. de alijs vitijs, quia continentur in decem præceptis, satis dictum est. Interroga discurrendo per singula, si forte aliquid fuisset omisum. Item de operibus misericordiae corporalibus, & spiritualibus, quæ continentur in his versibus: Visito, potro, cibo, redimo, tego, colligo, condo. Consule, castiga, solate, remitte, fer, ora. Quæ opera, si præmittantur à potente, in articulo extremæ necessitatis, est mortale. Ut supra, in ver. Eleemosyna, satis diximus.

POTERIS & de quinq; sensibus interrogare, pro meliori memoria, considerato statu cuiuslibet personæ, quod ad ætatem, officium, tempus, statum, fortunam, locumque: quia aliter interrogandi sunt senes, aliter pueri, aliter fortunati, aliter tribulati, aliter sani, aliter infirmi, & cætera. Aliter seculares, aliter clerici, quæ omnia discretionis confessoris relinquuntur. Facta igitur confessione diligentia, dicat confessor pœnitenti, an de omnibus doleat, & si leuiter dolet, admoneat eum quantum debet esse dolor de peccato mortali, videlicet maior super omnes alios dolores intellectuales, & quod saltem doleat, quod non habeat illam contritionem, quam deberet habere, & conetur illum ad verum dolorem adducere: postea dicat si vult in futurum ab omnibus toto suo posse cauere, & si credit, vel sperat, quod Deus adiuuabit eum, quod non cadet. Si respondeat sic, dicat confessor, si est paratus facere pœnitentiam: quo respondente, ita iniungat pœnitentiam discretam, quæ eredit ipsum facturum, & post absoluat instruendo, quod maiorem meretur pœnitentiam, & quod conetur facere in gratia Dei, ut satis fiat Deo: & quod sit sollicitus per bona ope-

ra delere penam, quam facturus est in purgatorio, nisi hic soluat orationibus, elemosynis, & huiusmodi, & cætera, quæ supra dicta sunt, ver. Confessio. Si autem nolit deserere peccata, ut concubinam, iniurias relinquere, restituere cum possit, nullo modo est absolueudus, sed iudicio Dei relinqueudus.

INTIMIDITAS.

INTIMIDITAS, quæ opponitur fortitudini, qua homo non timet pericula vitæ, integritatis membrorum, & bonorum temporalium, quando, vbi, & sicut oportet, ex deliberato consensu, contra rectam rationem, nocendo sibi notabiliter, vel proximo, siue causetur hæc intumiditas ex pauore vitæ, siue ex elatione animi, ut frequentius accidit, peccatum mortale est: ex S. Thom. secunda secundæ, q. 126. & Caic. in summa ibi, alias veniale, ut quando ex stoliditate, vel ex imperfectione actus, vel in re parua est, & re ducitur ad præsumptionem, filiam superbic. Aliquando etiam prouenit ex eo, quod quis minus debito vitam propriam amat, ideo sine peccato esse non potest.

INVENTA.

INVENTA, quæ habentur pro derelicto, quæ nunquam habuerunt dominum, vel si habuerunt, non amplius extat memoria, vel dominus non curat de eis, sunt inuentoris, ex quo censentur nullius esse, ut lapilli in litore, vel in terra inuenti, sunt enim occupantis. Si autem habuerunt patronum, vel habuerunt de proximo, ut constat quando inuenitur bursa, vel vestis, & huiusmodi, tunc sunt restituenda inuenta rei domino, per eum. titi. q. 14. q. 1. aliter esset factum: secundum Th. secunda secundæ q. 66. & ff. de furt. l. falsus. Et hoc est peccatum mortale, nisi pro re parua. Si verò facta diligenti inquisitione dominus rei non inuenitur, possunt dari pauperibus, infra, Restitutio. §. 20. & 39. vel inuentor potest retinere, si sit pauper, de licentia confessoris, ut ibi dicitur. si præ casus. §. 9.